19.11.2019

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Valtiokonttorin asiantuntijalausunto: HE 60/2019 Hallituksen esitys eduskunnalle kuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi

Valtiokonttori pitää esitettyä lainsäädäntömuutosta hyvänä ja perusteltuna.

Valtiokonttoria on kuultu valmistelu- sekä lausuntovaiheessa ja havaintojamme on nostettu esiin hyvin tässä hallituksen esityksessä.

Lainsäädännöllä vaikutetaan kuntien taloustietojen tuottamisen ja raportoinnin automatisointiin, kuntien taloudesta kerättävien tietojen yhdenmukaiseen tietosisältöön ja tietojen toimittamistapaan sekä siihen, että taloustiedot ovat jaettavissa ja julkaistavissa ilman erillisiä toimenpiteitä koko yhteiskunnan käyttöön. Tämä parantaa käsityksemme mukaan kuntatalouden tietosisällön vertailtavuutta, saatavuutta ja hyödynnettävyyttä.

Tiedonsiirtojen automatisointi

Esityksessä painotetaan tiedonsiirtojen automatisointia velvoittamalla kunnat toimittamaan taloustietonsa Valtiokonttorin tietovarantoon suoraan taloushallinnostaan. Automatisointitavoite on kannatettava jo pelkästään tietojen oikeellisuusnäkökulmasta. Mitä vähemmän manuaalityötä taloustietojen raportointi vaatii, sitä pienemmäksi jää virheiden määrä. Toisaalta virheiden korjaaminen suoraan lähdejärjestelmiin takaa osaltaan sen, etteivät samat virheet toistu useamman raportointikierroksen aikana. Tämän lisäksi korkea automaatio mahdollistaa tietojen toimittamisen nopeammin ja tulevaisuudessa tiheämmällä frekvenssillä.

Hallituksen esityksessä huomioidaan joidenkin kuntien tarvitsema siirtymäaika, jonka aikana on mahdollista toimittaa tietoja ei-automatisoidusti. Siirtymäajan pituudeksi on kaavailtu viittä vuotta, mutta se voi mielestämme olla lyhyempikin.

Tietojen yhdenmukaisuus

Tietojen yhdenmukaisuus on varmistettu muuttamalla JHS-suositukset kuntia velvoittaviksi. Näitä suosituksia kuten esim. tililuettelo, palvelu- ja sektoriluokitukset sekä XBRL-taksonomia ylläpidetään jatkossa Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämässä yhteentoimivuuspalvelussa yhteentoimiva.suomi.fi:ssä. Tietosisällön yhdenmukaisuus mahdollistaa luotettavamman kokonaiskuvan kuntataloudesta ja paremman vertailtavuuden kuntien välillä.

Viranomaisten vastuu tietojen oikeellisuudesta

Valtiokonttori korostaa, että vastuu toimittamiensa taloustietojen oikeellisuudesta on kunnilla ja kuntayhtymillä. Valtiovarainministeriön vastuulla on määritellä talousraportoinnin tietosisältö. Valtiokonttorin vastuulla on toimia syntyvän taloustietoaineiston rekisterinpitäjänä, joka vastaanottaa, varastoi ja raportoi sekä asettaa julkisesti saataville kuntien ja kuntayhtymien taloustiedot sekä ohjeistaa Kuntatalouden tietopalvelun käyttöön liittyvissä kysymyksissä. Valtiokonttori vastaa osaltaan myös siitä, yhdessä muiden viranomaisten

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

Sörnäisten rantatie 13, Helsinki | PL 14, 00054 VALTIOKONTTORI
Puh. 0295 50 2000, Faksi 0295 50 3333, www.valtiokonttori.fi

19.11.2019

Eduskunta
Hallintovaliokunta

kanssa, että ohjeistus on riittävää riittävän oikeellisten ja kattavien taloustietojen raportoimiseksi Kuntatalouden tietopalveluun. Tietojen oikeellisuus on keskeistä mm. kansantalouden tilinpidon näkökulmasta.

Kuntatalouden tietopalvelun käyttöönoton aikana ns. nivelvaiheessa siirryttäessä uuteen toimintatapaan taloustietojen laadunvalvontaan tullaan panostamaan normaalia tiedonkeruuta enemmän yhteistyössä muiden viranomaisten, kuten Tilastokeskus ja valtiovarainministeriö, sekä Kuntaliiton ja kuntien ja kuntayhtymien kanssa.

Rekisterinpitäjänä Valtiokonttorilla on myös vastuu salassa pidettävien henkilötietojen käsittelystä tietosuoja-asetuksen mukaisesti. Kuntatalouden tietopalvelu on tässä vaiheessa määritelty vastaanottamaan, käsittelemään ja raportoimaan julkista taloustietoa. Erityisten henkilötietoryhmien ja julkisuuslain mukaan salassa pidettävien tietojen ja niiden tietoluokkien, missä kyseisiä tietoja esiintyy, määrittäminen mahdollisimman tarkasti on ensisijaisen tärkeää Kuntatalouden tietopalvelun ja sen käsittelysääntöjen määrittelyn kannalta, jotta varmistutaan, että kyseisiä tietoja käsitellään asianmukaisesti ja niitä ei julkaista osana julkisia taloustietoja. Asia näyttäytyy tällä hetkellä monimutkaisena ja vaatii kunnollista perehtymistä ja valmistelua yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa ennen järjestelmämäärittelyjen toteutusta.

VK:n toimintamenokehys

Valtiokonttori toteaa, että VK:n kuntatalouden tietopalvelun kehittämiseen ja jatkuvaan palveluun tarvitsemat toimintamenot on otettu esityksessä huomioon, mikä mahdollistaa asetettujen tehtävien toteuttamisen suunnitellusti.

Analytiikkapalvelutehtävien tarjoamiseen kunnille tai kuntayhtymille ei Valtiokonttorilla ole resurssointia, mutta kuntien taloustiedot tarjotaan em. tahojen saataville niin avoimeen rajapintaan kuin myös helppokäyttöiseen raportointipalveluun osoitteessa tutkihallintoa.fi. Raportointipalvelu avautuu tammikuussa 2020 ja siitä on jo avattu koekäyttöön beta-versio (beta.tutkihallintoa.fi).

Kuntien valmius taloustietojen toimittamiseen

Haasteena Valtiokonttori näkee kuntakentän valmiuden talousraportoinnin muutoksiin suunnitellussa aikataulussa. Valtiovarainministeriö tukee kuntia taloudellisesti muutoksessa digikannustimin ja Valtiokonttori yhdessä muiden viranomaisten kanssa ohjeistuksin ja tukipalveluin, tiiviissä yhteistyössä Kuntaliiton kanssa.

Kunnille ja kuntayhtymille osoitetussa kyselyssä syksyllä 2019 vastaajat ilmoittivat tunnistavansa talousraportoinnin automatisoinnin tavoitteet ja sisällön pääsääntöisesti, mutta valmiutta automatisaatioon ei vielä ole monessakaan kunnassa tai kuntayhtymässä. Muutamissa kunnissa on vielä epäselvyyttä tulevista muutoksista, mutta näissä kunnissa ja kuntayhtymissä ei ole joukossa suurimpia toimijoita. Jokaiseen apua tarvitsevaan kuntaan ollaan kuitenkin Valtiokonttorista yhteydessä ja pyritään selvittämään avun tarve. Kunnilta ja kuntayhtymiltä kerätään vuotta 2020 koskevat talousarvio- ja suunnitelmatiedot tammikuussa 2020 kuntatalouden tietopalveluun. Tämä on ensimmäinen uudella tavalla toteutettava tiedonkeruu. Kyselyyn saatujen vastausten perusteella tietoja tullaan toimittamaan pääosin ei-automatisoidusti.

19.11.2019

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Raportointisykli

Valtiokonttori pitää tärkeänä, että kunta- ja kuntayhtymien automaattisessa talousraportoinnissa pidemmän aikavälin tavoitteena olisi siirtyä kuukausitasoiseen raportointiin. Koko julkishallinnosta tulisi saada kuukausitasolla samantasoinen raportointi aikaiseksi, kuin nyt jo toteutetaan valtion kirjanpitoyksiöiden osalta. Organisaatioiden taloushallinnossa kuukausittainen sykli on luonteva. Lisäksi pidemmän aikavälin tavoitteena olisi hyvä nähdä yhtenäiset laskentatoimen ohjeistukset koko julkishallinnon osalta (valtio ja kunnat).

Yhteenvetona toteamme, että pidämme tätä lainsäädännön muutosta yhteiskunnallisesti tärkeänä toimenpiteenä, jotta kuntien automatisoidun talousraportoinnin tavoitteet saadaan vietyä suunnitellussa aikataulussa onnistuneesti lävitse ja hyödyt realisoitua.

Toimialajohtaja Lasse Skog

Projektipäällikkö Anne Melanen

Sörnäisten rantatie 13, Helsinki | PL 14, 00054 VALTIOKONTTORI
Puh. 0295 50 2000, Faksi 0295 50 3333, www.valtiokonttori.fi